

FOTO: EGIL BORÄNG

Vad händer egentligen vid Lindberga?

Vid vägen mellan Österåkers kyrka och församlingshemmet ligger Lindberga ladugård. Den som åkt vägen förbi under det senaste året har inte kunnat undgå att se att den slitna ladugården med sönderslagna fönster håller på att få liv. Den 3 augusti öppnar Sören Berglind och Eva Törnvall, far och dotter, Lindberga nostalgimuseum. Från Värmbol i Katrineholm flyttas den stora samling av fordon, lantbruksredskap och andra föremål som Sören samlat på sig under ett helt liv.

Sören kom till Österåker när han var i var i 7-årsåldern då föräldrarna tillträdde en arrendegård i Åttersta. Redan i den åldern hade Sören ett stort intresse av teknik. När andra grabbar körde mopeder var han mera intresserad av att skruva för att se hur de fungerade. Sören var fascinerad av hur gamla redskap var konstruerade. När modernare maskiner började användas var det ofta så att de gamla bara lämnades vind för våg eller eldades upp. Här började Sörens samlande av gamla ting, något som han sedan hållit på med under hela sitt liv. Han tog vara på sådant som annars hade gått förlorat. Samlingen växte och omfattar nu bland annat 31 veterantraktorer.

Från början samlade Sören utan några särskilda tankar på att visa upp det han hade. Men ryktet om samlingen spreds och många grupper, t ex hembygdsföreningar och skolklasser, ville komma och titta. Någon annonsering behövdes egentligen inte. Förra året var det cirka 2 000 personer som besökte den nuvarande utställningen i Värmbol. Sören berättar att många ungdomar är intresserade av gamla grejor och hur de fungerade. Tyngdpunkten i utställningarna ligger på maskiner och redskap som användes i jordbruket under perioden 1930–1950.

Men den visar också hur en torparladugård och ett jordbrukarhem såg ut på den tiden. Det finns delar i utställningen som åskådliggör hur man hanterade lin, vävde och tvättade innan de moderna tvättmaskinerna kom. Verktyg som användes av byns snickare och skomakare är andra inslag. En unik del av samlingen är inredningen från Sveriges äldsta tenngjuteri som lades ner 1952. Utvecklingen av radio och TV visas också. Besökande barn kommer säkert att uppskatta kaninerna och hönsen och för de minsta finns det sandlåda och gungställning.

Den officiella invigningen av Lindberga Nostalgimuseum äger rum den 3 augusti klockan 14.00. I samband med invigningen kommer det att gå veteranbussar från Katrineholm till Lindberga. Men redan nu är kaféet öppet onsdagar, fredagar och lördagar klockan 14–18. Det är ingen tvekan om att Österåker kommer att få en fantastisk turistattraktion ”mitt i byn”.

Egil Boräng

SOCKENRÅDET

Sommaren har börjat och det är som vanligt mycket som vi har att se fram emot i Österåker. Socknens föreningar ordnar en rad aktiviteter

Sockendagen lördag den 3 augusti

Den 3 augusti är det Sockendag och inför den är det några saker att tänka på.

Marknadssäljare

Vill du vara med och sälja är du mycket välkommen! Vi vill gärna ha många försäljare. Anmäl dig till undertecknad.

Nyinflyttad till Österåker?

Vid Sockendagen vill vi uppmärksamma dem som flyttat till och skrivit sig i Österåker sedan sommaren 2018. Detsamma gäller de ungdomar i socknen som fyllt eller fyller 16 år under året. Om något av detta gäller dig, hör av dig och kom till Sockendagen. De som möter upp får en T-shirt med bild på Österåkerskorpen.

Den stora byakampen

Förra året var det Säby som vann. Vilken av socknens byar får med sig den fina skylten hem efter årets byakamp? Börja redan nu att sätta ihop ett eller flera lag från er by. Det är fem grenar i tävlingen och fem medlemmar i varje lag. Laget utser en som tävlar i varje gren. Byn får ta in släktingar och goda vänner om det är svårt att få ihop ett komplett lag. I laget ska det finnas ett barn 0–12 år,

en ungdom 13–25 år, en vuxen, 26–65 år, en pensionär och en fritidsboende. En person kan uppfylla flera av kriterierna, t ex samtidigt vara ungdom och fritidsboende. Vill du ha de detaljerade tävlingsreglerna? Hör av dig!

Vill du vara med i en utvecklingsgrupp?

Vi har tidigare skrivit om den lokala utvecklingsplan som fastställdes vid vårens sockenstämma. De tre områden vi vill börja att arbeta med (utöver den bostadsgrupp som redan är igång) är:

- Servicecenter i Österåker
- Fritidsverksamhet för ungdomar
- Besöksnäringen i Österåker

Om det är något av detta som intresserar dig är du varmt välkommen att vara med. Hör av dig via mail eller telefon. Kontaktuppgifter finns i redaktionsrutan.

Med sommarhälsningar från Sockenrådet.

Egil Boräng

Österåkersbo har huvudroll i musikal

Charlie Sköld har i sommar fått huvudrollen i musikalen Oliver! som spelas 19 juli–10 augusti på Kollhusteatern i Hälsjöforsnäs. Biljetter kan du köpa på www.kulturbiljetter.se

Välkommen till gudstjänster

Österåkers kyrka är stängd för renovering. Återinvigning första advent 2019. Gudstjänster firas i församlingshemmet (gamla prästgården).

Händer i Österåkers församlingshem:

Söndag 16 juni 18.00 Gudstjänst, Gunilla Drotz

Midsommardagen lördag 22 juni 11.00
Friluftsgudstjänst i församlingshemmets trädgård, Gunilla Drotz

Söndag 30 juni 18.00 Mässa, Thore Rosenberg

Söndag 7 juli 18.00 Gudstjänst, Bo Lindkvist

Söndag 14 juli 11.00 Sammanlyst till ekumenisk mässa på Hjälmgården. Thore Rosenberg m fl. Buss ca 10.20 från Österåkers kyrka, tillbaka 13.00.

Söndag 21 juli 11.00 Gudstjänst, Göran Hallberg, kulturprisutdelning, sill-lunch

---

HEMBYGDSFÖRENINGEN

6 juli 10.00 -16.00

Öppet hus i Hembygdsgården

Botanisera bland våra ca 3000 foton och gör efterbeställningar av bilder. Utställning av gamla ting, kaffe och lotteri.

24 juli 19.00

Kulturkväll i Hembygdsgården

Danskväll, kaffe och lotteri.

ÖSTERÅKERSBYGDENS FRISKOLA

önskar alla skolfamiljer och skolans övriga vänner en

SKÖN SOMMAR

Arne Westbergs tal vid Valborgsmässa- afton den 30 april 2019 i Österåker

Kära vänner!
Våren är en härlig tid och Valborgsmässan har en stor del av förväntningarna inför sommaren. Och vi är inte ensamma, så här står hundratusentals människor runt om i Sverige just nu. Och kanske runt om i Europa och världen. Gnistorna som stiger mot skyn, den sprakande elden gör att vi känner gemenskap. Det är precis också så det skall kännas. En gemenskap, en förväntan i vårens tid och en förväntan mot sommaren. Vi har ett hopp om att vi får bra väder liksom ett hopp om att vi får en bra sommar och en bra framtid.

Så här har också våra förfäder stått och blickat in i en brasa, en Valborgsmässobrasa och haft förhoppningar om en bra sommar, en bra framtid. Och jag tror att man förr i tiden hade ungefär samma förhoppning om framtiden som vi har idag. Om man räknar bort TV och dataspel och lite annat modernt, så är jag säker på att drömmarna var lika. Ett bra liv, lycka, mat, fred är vad människorna alltid drömt om. Så tänkte man också innan den där Valborg levde. Hon som har gett namn åt vårt frände.

I morgon, på 1:a maj firar vi Valborg, en engelsk kungadotter som blev abedissa i ett tyskt kloster. Hon levde på 700-talet. Det skapades en legend om henne. Hon hade en förmåga att påverka markens fruktbarhet. Legendens nedtecknades, drygt hundra år senare. Så småningom började man bygga kyrkor och kapell till hennes ära, hon blev helgonförklarad.

Låt oss göra en flygtur - ett historiskt panorama - över vår del av Södermanland med några nedslag i historien. Österåker har varit bebott i många tusentals år. Det ser vi i fynden av stenåldersyxor, bronsålders- och järnåldersgravar. Enligt legenden började man bygga Österåkers kyrka på Vadsmön i Torp för så där cirka 950 år sedan. För oss med lite fantasi och historieintresse kan vi fortfarande se stenkretsen bland bronsåldersrösena i skogsbacken. Snart nog flyttades bygget till nuvarande plats som därmed blev Österåkers centrum. På en annan plats, växte en herrgård upp som kom att heta Folketorp.

Österåkers socken - nämns år 1303 första gången i skrift. När Gustav Vasa började skattlägga innevärnarna i socknarna ägdes halva Österåkers socken av Forsby - Folketorp var då rivet. Den andra halvan av socknen ägdes av självägande bönder. Det är en skillnad mellan oss och omgivande socknar. De hade fler herrgårdar, eller gods och alltså fler stutare och torpare. Genom århundraderna utvecklades bygden. Några gruvindustrier växte upp. Vi fick flera skolor och affärer. Vi fick post och bank. På Forsby, främst under 16-17-1800-talen bodde betydande herrar i staten, nära kungamakten. Många föreningar startades, som hembygdsförening, idrottsförening. Kulturlivet frodades med duktiga spelmän.

Även om koppartråden sägs vara uppfunnen i Österåker så tror jag det var en silverdaler de där drängarna hittade. De drog åt varsitt håll så det blev en silvertråd. När man sen provade silvertråden i en fiol förstär vi varför det finns så många duktiga spelmän här. Jag ska bara räkna upp några av de cirka 35 från gångna tider jag har hört talas om: Millerstu-Kal, Oskar Högström, Ivan Petrej, Johan Karlsson från Betlehem, Was-Lasse, Fredrik Lundin, Ingra-Per Olsson, Kaplans-Erker, Skutt-Kalle, Johan Teller och sist men inte minst Filip Widén, som med sin "Afton på Öljaren" gjort Österåker berömt. Och nu finns ju här artisten Christian Kjellvander och flera duktiga lokala musiker.

Men nu är Österåker en utkant av lantortskommunen Vingåker, där vi knappast omnämns i bladet "Vingåker för dig". Tidens gång har gjort affärer, post och annat olönsamt. Visst, Österåker är en glesbygd där personer och föreningar får kämpa för att kunna ha ett någorlunda normalt liv. För att åka och handla mat bör vi - förutom det höga bensinpriset - känna BILSKAM - säger man. Men det finns också ljuspunkter. Vi har en skola, tack vare privata initiativ. Fiberkabeln går från by till by och med den har vi ju tillgång till hela världen med en knapptryckning. Så visst finns det ljusglimtar. Trots lantortskänslan ligger vi ganska centralt i Sverige med närhet till större orter. Men det bästa av allt är kanske naturen. Vi bor i en idyllisk kulturbyggd, vackra byar, sjöar och ängar. Kalla den änglamarken eller himlajorden om du vill, marken vi ärvde och lunden den gröna, vildrosor, blåklockor, lindblommor

och kamomill - låt dem få leva de är ju så sköna. Klimatfrågan har hög prioritet. Här finns också personer och grupper som kämpar för att Österåker utvecklas på många sätt.

Men vi är ju här för att fira Valborg - för att återgå till Valborgsmässan. Här i Norden ägnade vi oss åt hedniska fruktbarhetsriter på våren. Det larmades och brändes bål för att skrämma onda makter på flykten. Sankt Valborgs namn sammankopplades så småningom med hedenomens vårfester. Valborg och Valborgsmässan omtalas redan från 1300-talet. Österåkers bönder samlades till bystämma eller äldermansgille för att gemensamt gå genom byns göromål inför våren. Och ännu långt inne på artonhundratalet berättas om hur man här i Österåker tände eldar för att skrämma troll och annat på flykten. Det var nämligen på 1 maj man släppte ut korna i skogen för första gången på året. Då gällde att skogen var säker för varg och allt oknytt. Eldarna skulle gärna ligga högt så de syntes långt. Runt brasan var alla i feststämning, barnen sjöng och dansade och de äldre sköt med bössor eller blåste i horn. Här i Österåker kallades det att skalla.

"I kväll ska vi ut å skalla sa man". På Bäckstuberget eldade man, liksom på stora berget i Torp. I Ättersta finns ett berg som kallas för Kattjärnsberget eller Kattkärrsberget. Även där tändes Valborgsmässoeld. Man kallade samman genom att gå i byn och slå på en trumma. Man lekte olika lekar, som Väva vadmal, sista paret ut, och så sjöng de: "Bro bro breja, snett över reja, här ska ingen slippa fram, förrän han säger sin kärestas namn". När elden nästan var slut skulle man hoppa över elden. "Pojkarna var så viga te å hoppa i sina skinnböxor", berättas det. MAJ kallades förr i tiden för blomstermånaden. Därför vill jag nu att vi tillsammans hälsar blomstermånaden välkommen med att riktigt skalla som de sa förr och för att skrämma all otyg och ondska på flykten - och för att få en bra sommar - en bra framtid, för alla oss som bor i Österåker - och Sverige - hela världen. Nuförtiden gör vi det med ett fyrfaldigt hurra. Som avslutning vill jag därför att vi förenar oss i ett fyrfaldigt leve för "Valborg - Blomstermånaden - och framtiden. Hurra...Hurra...Hurra...Hurra"

Manusstopp 14 juli 2019

Utgivare av Österåkersbladet är Österåkers sockenråd: Egil Boräng 070-643 93 55
egil.boraeng@swipnet.se **Redaktion:** Fredrika Hultgren och Eva Lidén
E-post: *osterakersbladet@hotmail.com*